

Jacek Masełko

Historia powstania i obecna działalność Zakładu Medycyny Sądowej w Opolu¹

Zakład Medycyny Sądowej Wojewódzkiego Centrum Medycznego w Opolu
Kierownik: lek. A. Jastrzębski

Do 1965 roku na terenie województwa opolskiego nigdy nie pracował żaden lekarz mający specjalizację z medycyny sądowej. W 1965 roku w Wydziale Kryminalistyki KWMO w Opolu na stanowisku starszego eksperta d/s sądowo-lekarskich zatrudniony został lek. Andrzej Jastrzębski, w którym pracował do 1972 roku. W tym czasie uzyskał specjalizację pierwszego i drugiego stopnia z zakresu medycyny sądowej w Katedrze i Zakładzie Medycyny Sądowej w Krakowie. Lek. Andrzej Jastrzębski pragnął, aby przyszłość medycyny sądowej umiejscowiona była w ramach służby zdrowia i dlatego w marcu 1973 roku, decyzją ówczesnego kierownika Wojewódzkiego Wydziału Zdrowia w Opolu, władze województwa opolskiego dla nowego specjalisty medycyny sądowej stworzyły stanowisko Wojewódzkiego Inspektora d/s Medycyny Sądowej działającego w ramach Wojewódzkiego Ośrodka Metodyczno-Organizacyjnego. Jego siedziba mieściła się w Wojewódzkiej Przychodni Specjalistycznej przy ul. Mickiewicza w Opolu, a później w Szpitalu Wojewódzkim w Opolu przy ul. Katowickiej. Stworzenie tego stanowiska nie było umocowane żadnym ogólnym aktem prawnym. W tym czasie Inspektor zatrudniony był na pełnym etacie i otrzymywał wynagrodzenie ze Szpitala Wojewódzkiego w Opolu. Przeprowadzając sekcje sądowo-lekarskie korzystał z sali sekcyjnej i pomieszczeń prosektoryjnych Zakładu Patomorfologii tamt. szpitala, pracował samodzielnie. Oprócz sekcji wydawał opinie na podstawie akt sprawy, przede wszystkim w zakresie postępowania karnego.

W dniu 1 października 1978 roku w myśl wytycznych MZiOS z 15.06.1978 roku w sprawie organizacji i zadań komórek medycyny sądowej w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Opolu przy

ul. Katowickiej powstała Pracownia Medycyny Sądowej. Pracownia działała w sąsiedztwie Zakładu Patomorfologii i także w tym czasie korzystała z pomieszczeń prosektoryjnych i sali sekcyjnej tego zakładu. W ramach zatrudnienia w Pracowni lek. Andrzej Jastrzębski wykonywał sekcje sądowo-lekarskie oraz wydawał opinie sądowo-lekarskie na podstawie akt sprawy głównie dla postępowania karnego, wykonywał badania celem ustalenia zdolności uczestniczenia w czynnościach procesowych i zdolności do odbycia kary pozbawienia wolności oraz sporadycznie zajmował się orzecznictwem cywilnym. W 1991 roku w pracowni zatrudniona została pracująca z nami do dzisiaj sekretarka. W 1994 roku w pracowni rozpoczął pracę lek. Jacek Masełko, który w następnym roku zatrudniony został na 1/2 etatu, kontynuując równocześnie pracę w Zakładzie Patomorfologii.

Ryc. 1. Zakład Medycyny Sądowej w Opolu.

W dniu 1 sierpnia 1998 roku w ramach powstającego nowego szpitala – Wojewódzkiego Cen-

¹ Publikacja w ramach projektu „Ocalić od zapomnienia” realizowanego przez Komisję Historyczną Polskiego Towarzystwa Medycyny Sądowej i Kryminologii.

trum Medycznego przy al. Witosa 26 w Opolu – powstał Zakład Medycyny Sądowej. Zakład mieści się w obrębie kompleksu szpitala, ale w osobnym ze-spole budynków mieszczących m.in. Zakład Mikrobiologii, Wojewódzką Przychodnię Stomatologiczną i Zakład Patomorfologii. Od tego czasu w Zakładzie zatrudnionych było na pełnym etacie dwóch lekarzy – kierownik lek. Andrzej Jastrzębski i asystent lek. Jacek Masefko, a ponadto sekretarka i dwóch techników sekcyjnych. Technicy nie posiadają żadnych specjalnych kursów, ale zostali wyszkoleni przez lekarzy tutaj. Wszyscy pracownicy zakładu są na etacie Wojewódzkiego Centrum Medycznego w Opolu. Zakład od tego czasu dysponuje własną dużą salą sekcyjną z trzema stołami sekcyjnymi, dobrymi warunkami lokalowymi i wyposażeniem. Część pomieszczeń prosektoryjnych jest współdzielona z Zakładem Patomorfologii (szatnia, śluza, korytarze, windy, pokój przygotowania zwłok i sala wydania zwłok). Mieszczące się w piwnicy chłodnie są w stanie pomieścić w godnych warunkach kilkadziesiąt ciał. Zakład dysponuje ponadto pokojem do badań osób żywych. Z innych pomieszczeń posiadamy: sekretariat, gabinet kierownika, gabinet asystentów, pomieszczenia pracowni toksykologicznej, archiwum, pokój dowodów rzeczowych, szatnie.

Ryc. 2. Sala sekcyjna.

W styczniu 1999 roku w ramach Zakładu powstała Pracownia Toksykologii kierowana przez mgr

Marię Przystajko. Pracownia jest wpisana przez Krajową Izbę Diagnostów Laboratoryjnych (KIDL) do ewidencji laboratoriów pod numerem 0192. Kierująca pracownią mgr Maria Przystajko jest diagnostą laboratoryjnym z wieloletnim doświadczeniem zawodowym, zdobywanym przez staże i kursy odbyte w Instytucie Ekspertyz Sądowych w Krakowie, w Zakładzie Medycyny Sądowej w Krakowie i Katowicach, w Zakładzie Toksykologii Wydziału Farmacji UM w Łodzi, w Klinice Toksykologii w Krakowie, w Regionalnym Ośrodku Ostrejch Zatruc w Sosnowcu. Badania wykonywane są metodami chromatografii gazowej, cieczowej i spektrofotometrii. Każdego roku, wiarygodność wyników badań, weryfikowana jest poprzez uczestnictwo w siedmiu zewnętrznych kontrolach jakości o zakresie międzynarodowym.

Ryc. 3. Pracownia Toksykologii.

Od 1976 roku Specjalistą Wojewódzkim a obecnie Konsultantem Wojewódzkim d/s medycyny sądowej jest kierownik tutaj. Zakład lek. Andrzej Jastrzębski. Poza kierownikiem zakład obecnie zatrudnia dwóch lekarzy specjalistów medycyny sądowej: lek. Jacka Masefko i lek. Huberta Szatnego, który zatrudniony został w 2008 roku. Wszyscy wykonujemy badania i opinie sądowno-lekarskie w pełnym zakresie, a obowiązki dzielimy na bieżąco. Lekarze tutaj. Zakład są wpisani na listę biegłych z zakresu medycyny sądowej Sądu Okręgowego w Opolu.

Ryc. 4. Zespół Zakładu Medycyny Sądowej w Opolu – w centrum lek. A. Jastrzębski (kierownik). Stoją od lewej: lek. H. Szatny, lek. J. Masełko, mgr M. Przystajko, M. Glapiak-Pochopin (sekretarka), D. Budzanowski i M. Bryła (technicy sekcijni).

Działalność merytoryczna Zakładu:

I. Tanatologia:

- lekarze Zakładu Medycyny Sądowej w Opolu wykonują wszystkie sądowo-lekarskie sekcje zwłok w województwie opolskim, tj. ok. 250-350 rocznie w ramach zakładu i w przybliżeniu drugie tyle w pro-sektoriach przy szpitalach powiatowych jako biegli indywidualni,

- również wszystkie oględziny sądowo-lekarskie na miejscu znalezienia zwłok (zwykle w przypadkach podejrzenia zabójstwa, pobicia ze skutkiem śmiertelnym lub innych gdy prokurator uznaje to za niezbędne) są wykonywane przez lekarzy tutaj. Zakładu. W oględzinach na miejscu znalezienia zwłok uczestniczymy kilkanaście razy w roku,

- uczestniczymy w eksperymentach procesowych,
- pobieramy tkanki dla celów transplantacyjnych (rogówki, zastawki z serca, ścięgna, łątki i kości). W 2010 roku pobraliśmy tkanki w trakcie ok. 1/3 sekcji wykonanych w zakładzie. We wszystkich przypadkach rozmawialiśmy z bliskimi dawców informując o pobraniu i ustalając brak ewentualnego sprzeciwu pisemnego lub ustnego.

II. Badania sądowo-lekarskie osób żywych:

- badania pokrzywdzonych na ich życzenie lub zgodnie z postanowieniem organów ścigania (obdukcje i ocena uszkodzenia ciała),

- ocena zdolności do uczestniczenia w czynnościach procesowych,
- ocena zdolności do odbycia kary pozbawienia wolności,
- badanie osób podejrzanych i pobieranie materiału biologicznego (włosy, wymazy spod paznokci, materiał do badań hemogenetycznych),
- badania w ramach opinii rekonstrukcyjnych,
- sporadycznie badania dla postępowania ubezpieczeniowego i cywilnego.

Badania osób żywych wykonujemy ok. 80 rocznie.

III. Opiniowanie na podstawie akt sprawy:

- sporządzamy opinie dotyczące stopnia uszkodzenia ciała dla postępowania karnego. W tym zakresie w skali województwa wykonujemy ok. 75-85% opinii. Niestety są powiaty, gdzie opiniują inni biegli – klinicyści. Powoli ale systematycznie także w tym zakresie udaje nam się powiększać obszar naszej działalności. Opinie w zależności od treści postanowienia wykonujemy bądź w ramach Zakładu Medycyny Sądowej, bądź jako biegli indywidualni,

- opiniujemy w sprawach trzeźwości, wpływu środków odurzających itp. – w tym zakresie wykonujemy niemal wszystkie opinie w województwie,
- wydajemy opinie rekonstrukcyjne.

Rocznie opinii na podstawie akt sprawy wydajemy ok. 1600.

Nie opiniujemy w sprawach dotyczących oceny prawidłowości postępowania medycznego.

IV. W trakcie przeprowadzanych badań, gdy jest to konieczne wykonujemy dokumentację fotograficzną.

V. Badania laboratoryjne w Pracowni Toksykologii:

- badania stężenia alkoholu etylowego (ok. 800 badań rocznie),
- badania stężenia alkoholi niekonsumpcyjnych (ok. 50 rocznie),
- badanie stężenia hemoglobiny tlenkowej (ok. 30 badań rocznie),
- przesiewowe badanie toksykologiczne moczu na zawartość środków odurzających i leków psychotropowych (ok. 30 badań rocznie).

Zakład nie posiada pracowni hemogenetycznej, gdyż w czasie jego powstawania pracownia taka została utworzona w ramach Laboratorium Kryminalistyki KWP w Opolu. Badania histopatologiczne wykonywane są w Zakładzie Patomorfologii.

Noty biograficzne

Andrzej Jastrzębski

Urodzony 27.09.1939 w Warszawie. Absolwent Liceum Ogólnokształcącego w Wołominie. Wydział Lekarski Akademii Medycznej w Warszawie ukończył w 1963 roku i rozpoczął staż w Miejskim Szpitalu w Słupsku, który ukończył w 1965 roku. Po ukończeniu stażu przyjechał do Opolu i został zatrudniony w Wydziale Kryminalistyki KWMO na stanowisku starszego eksperta d/s sądowo-lekarskich, w którym pracował do 1972 roku. Specjalizację drugiego stopnia z zakresu medycyny sądowej uzyskał w 1972 roku w Zakładzie Medycyny Sądowej w Krakowie. Specjalizował się pod kierunkiem prof. Jana Kobieli, a następnie prof. Kazimierza Jaegermanna i prof. Zdzisława Marka. W marcu 1973 roku został Wojewódzkim Inspektorem d/s Medycyny Sądowej, a od dnia 1 października 1978 roku kierownikiem utworzonej w Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym w Opolu Pracowni Medycyny Sądowej. W międzyczasie uzyskał specjalizację I-go stopnia z radiologii. W dniu 1 sierpnia 1998 roku pracownia została przeniesiona do nowej siedziby w tworzonym wtedy Wojewódzkim Centrum Medycznym w Opolu i przekształcona w Zakład Medycyny Sądowej. Andrzej Jastrzębski kieruje zakładem do chwili obecnej. Od 1976 roku pełni stanowisko początkowo Specjalisty Wojewódzkiego a obecnie Konsultanta Wojewódzkiego d/s medycyny sądowej.

Jacek Masefko

Urodzony 28.01.1967 roku w Opolu. Absolwent I-go Liceum Ogólnokształcącego w Opolu. Dyplom lekarski uzyskał w 1992 roku w Śląskiej Akademii Medycznej w Katowicach i od tego czasu jest zatrudniony w Wojewódzkim Centrum Medycznym w Opolu. Po odbyciu stażu podyplomowego odbywał staż specjalizacyjny w Zakładzie Patomorfologii Szpitala Wojewódzkiego w Opolu. W 1996 roku uzyskał specjalizację I stopnia z patomorfologii. Od 1994 roku współpracował z Pracownią Medycyny Sądowej w Opolu, w której następnego roku został zatrudniony na 1/2 etatu. Od czasu powstania Zakładu Medycyny Sądowej Wojewódzkiego Centrum Medycznego w Opolu w 1998 roku zatrudniony jest w nim na pełnym etacie. Równocześnie współpracuje z Zakładem Patomorfologii. Staże specjalizacyjne z zakresu medycyny sądowej odbywał w Katedrze i Zakładzie Medycyny Sądowej w Krakowie pod kierunkiem prof. Franciszka Treli i w latach 1998 i 2002 uzyskał specjalizacje I-go i II-go stopnia z medycyny sądowej.

Hubert Szatny

Urodzony w roku 1974 w Żaganiu. W 1994 roku ukończył Liceum Ogólnokształcące w Żaganiu. Studiował na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej we Wrocławiu w latach 1994-2000. Po uzyskaniu dyplomu w latach 2000-2001 odbywał studia podyplomowe w zakresie Kryminalistycznej Rekonstrukcji Wypadków Drogowych na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Wrocławskiego. W latach 2001-2005 odbył studia doktoranckie w Katedrze i Zakładzie Medycyny Sądowej Akademii Medycznej we Wrocławiu. Od roku 2005 do roku 2008 zatrudniony w Zakładzie Medycyny Sądowej Akademii Medycznej we Wrocławiu. W roku 2007 uzyskał tytuł specjalisty medycyny sądowej. Od roku 2008 pracuje w Zakładzie Medycyny Sądowej Wojewódzkiego Centrum Medycznego w Opolu na stanowisku Starszego Asystenta.

Maria Przystajko

Urodzona w 1955 roku w Opolu. W 1972 roku ukończyła II Liceum Ogólnokształcące w Opolu, a w roku 1978 została magistrem Wydziału Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego. Od 1994 roku jest specjalistą I-szego stopnia w zakresie analityki klinicznej, a od 2001 roku ma prawo wykonywania zawodu diagnosty laboratoryjnego. W latach 1978-1996 była kierownikiem Pracowni Biochemii Zakładu Diagnostyki Laboratoryjnej Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego, a w okresie od 1996 do 1998 roku kierownikiem Pracowni Analityki Ogólnej w Zakładzie Diagnostyki Laboratoryjnej Wojewódzkiego Centrum Medycznego w Opolu. W 1998 roku została kierownikiem Pracowni Toksykologii Zakładu Medycyny Sądowej w Opolu i funkcję tę pełni nadal.

Adres do korespondencji:

lek. J. Masełko

Wojewódzkie Centrum Medyczne

Zakład Medycyny Sądowej

ul. Górna 47b

45-316 Opole